

လက်နက်လမ်းညွှန်:

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

Yak-130

လေယာဉ်အသုံးပြုမှု

၂၁ရက် ဇွန်လ ၂၀၂၂ (ထပ်မံပြင်ဆင်သည်- ၁၈ရက် ဇူလိုင် ၂၀၂၂)

အဓိကအချက်အလက်များ

- အဓိကနေရာ
 - မော်ဘီလေတပ်စခန်း, 21.682378, 95.985175
 - မန္တလေးလေတပ်စခန်း, 21.682378, 95.985175
 - မိတ္ထီလာမြို့လေတပ်စခန်း, 20.945721, 95.915953
- ဖြစ်ပွားသောနေ့ရက်/အချိန်
 - မေလ ၂၀၂၀ - ဇွန်လ ၂၀၂၂
- ထောက်ပံ့ပေးသည်ဟုဆိုသူ/ ပါဝင်သူများ
 - JSC Rosoboronexport (RU)
 - Aviacon Zitotrans (RU)
- Myanmar Witness ၏ နိဂုံးချုပ်
 - မြန်မာစစ်တပ်သည် အရပ်သားများနေထိုင်သည့် ဒေသများတွင် Yak-130 လေယာဉ်အများအပြားကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါ လေယာဉ်အား လမ်းညွှန်မဲ့ ခိုးယူမှုများနှင့် ၂၃ မမ အမြောက်များကို ပစ်ခတ်ရန် အသုံးပြုသည်။
 - 2021 ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ မတိုင်မီ ရုရှားမှ Yak-130 လေယာဉ် 12 စင်းထက်မနည်း ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပြီး 2021 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အနည်းဆုံး နောက်ထပ် ခြောက်ခု ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။
 - ဆုံးရှုံးမှုများ (သို့မဟုတ်) ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ တစ်စုံတစ်ရာမဖြစ်မီက မြန်မာ့တပ်မတော်တွင် ၎င်းတို့၏ စာရင်းတွင် Yak-130 အစင်း ၂၀ ခန့်ရှိသည်ဟု စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများက ဖော်ပြသည်။
 - Yak-130s များသည် အရပ်သားဒေသများတွင် မြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုများ လုပ်ဆောင်နေသည့် ဗီဒီယိုဖိုင်အား နေရာသတ်မှတ်အတည်ပြုရာ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (IDPs) များ၏နေရာဟုသိထားသည့် ဧရိယာ တစ်ခု၏ တည်နေရာပြသည်။
 - ဆားဘီးယားနိုင်ငံထုတ် ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ လိုအပ်နေပါသည်။

- ရုရှားနှင့် မြန်မာကြား ဆက်ဆံရေး ခိုင်မာလာသည်နှင့်အမျှ Myanmar Witness သည် မြန်မာစစ်တပ်အတွက် လေယာဉ်များ ထောက်ပံ့မှုကို ဆက်လက်စောင့်ကြည့်သွားမည်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်အလက်များ

Yak-130 သည် ခေတ်မီဆန်းပြားသော ရုရှားနိုင်ငံထုတ် ဂျက်လေယာဉ်ဖြစ်ပြီး မှတ်တမ်းတင်ထား သော မြေပြင်တိုက်ခိုက်နိုင်စွမ်းရှိသည့် လေ့ကျင့်ပေးသူဖြစ်ပြီး လက်နက်အမျိုးအစားများစွာ (အများဆုံး 3,000 ကီလိုဂရမ်အထိ) အသုံးပြုနိုင်သည်။

မြန်မာစစ်တပ်သည် မြေပြင်ရှိပစ်မှတ်များကို တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် စစ်ဆင်ရေးများစွာတွင် အသုံးပြုရန် Yak-130 လေယာဉ်များ ဝယ်ယူခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ အသုံးချခဲ့ကြောင်း လွန်ခဲ့သည့် ၂ နှစ်ကျော်က မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်လာသည့် ပုံရိပ်နှင့် ဗီဒီယိုများကို Myanmar Witness က ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့သည်။ စိစစ်ထားသော ဗီဒီယိုဖိုင်တွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် လမ်းညွှန်မဲ့ဒုံးပျံများနှင့် ၂၃ မီလီမီတာ အမြောက်များဖြင့် ပစ်ခတ်ရန် Yak-130 ဂျက်တိုက်လေယာဉ်များ အသုံးပြု၍ အရပ်သားများ နေထိုင်သည့် နေရာများနှင့် အနီးတစ်ဝိုက်တွင် ပစ်ခတ်မှုဖြစ်ပွားကြောင်း အတည်ပြုထားသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနှင့် ရုရှားနိုင်ငံတို့အကြား ဝယ်ယူမှုသဘောတူညီချက်များ အရ လေယာဉ် ၁၂ စီး ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ရုရှားက မြန်မာစစ်တပ်အား ဆက်လက်ပံ့ပိုးမှုကူညီရန်နှင့် Yak-130 ဂျက်တိုက်လေယာဉ်များ ထပ်မံထောက်ပံ့ရန် ရည်ရွယ်ချက်ကို ထုတ်ဖော်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့လေတပ်၏ (၇၄) နှစ်မြောက် အခမ်းအနားတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် မိတ္ထီလာမြို့ လေတပ်စခန်း၌ နောက်ထပ်ဂျက်တိုက်လေယာဉ် ခြောက်စင်းကို ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့သည်။

ရုရှားသည် Su-30 ၏ ပိုမိုအဆင့်မြင့်သော မျိုးကွဲ (အများဆုံး အလေးချိန် 8,000 ကီလိုဂရမ်ရှိသော အသံထက်မြန် ခုံ ၂ လုံးပါ ဂျက်လေယာဉ်) ကို ထောက်ပံ့ပေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ကိုလည်း သတိပြုသင့်သည်။ Myanmar Witness သည် ဤဂျက်လေယာဉ်အား မြန်မာစစ်တပ်ထံ ပေးပို့ခြင်း သို့မဟုတ် အသုံးပြုခြင်းကို ထိုအချိန်တွင် သတိမပြုမိပါ။

လေယာဉ်အမြီးနံရံပိတ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီးနောက် မြန်မာ့လေတပ်၏ (MAF) စာရင်းတွင် (ဆုံးရှုံးမှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိမီ) တွင် Yak-130 အစီး 20 ရှိနိုင်သည်ဟု Myanmar Witness မှ ယုံကြည်သည်။

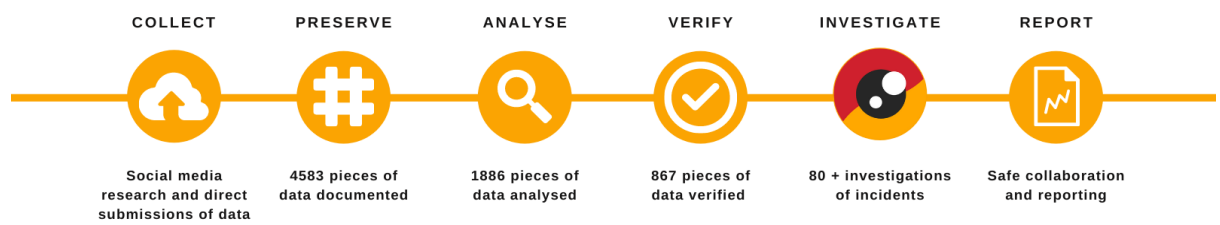
နောက်ကြောင်းရာဇဝင်နှင့် အကြောင်းအရာ

Myanmar Witness' Arms Unit သည် ပဋိပက္ခအတွင်း ထင်ရှားသော လက်နက်နှင့် စစ်လက်နက်ကိရိယာများ အသုံးပြုမှုနှင့် မူရင်းအားဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းတို့ကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်သည့် ပွင့်လင်းအရင်းအမြစ် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးယူနစ်၏ အဖွဲ့ခွဲတစ်ခုဖြစ်သည်။ Myanmar Witness သည်ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဖြစ်ရပ်များနှင့် လှုပ်ရှားမှုပုံစံများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများစွာကို ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး အချို့မှာ အသုံးပြုမှုနှင့် တိကျသောလက်နက်များ၏မူရင်းအကြောင်းကို ရွေးချယ်အထူးပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် အခြားစစ်လေယာဉ်များနှင့် အတူတကွအသုံးပြုဆောင်ရွက်သည့်အခါ ခေတ်မီဆန်းပြားသော တိုက်ခိုက်ရေးလေယာဉ်များ၏ မခွဲခြားပဲအသုံးပြုမှုသည် မြန်မာစစ်တပ်မှ သောင်းကျန်းသူဟု ရှုမြင်သည့် အုပ်စုများအသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ် မေလနှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်း မြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုအတွင်း Yak-130 ဂျက်လေယာဉ်၏ သက်သေပြချက်နှင့် အသုံးပြုမှုကို ပြသထားပါသည်။

နည်းစနစ်

Myanmar Witness သည် စေ့စပ်သေချာစွာဂရုစိုက်ခြင်း၊ အတုယူနိုင်သော ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်များဖြင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ နည်းစနစ်ကို လိုက်နာသည်။ ဒစ်ဂျစ်တယ်အထောက်အထားများကို လုံခြုံသောဒေတာဘေ့စ်တွင် စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားပြီး စစ်မှန်ကြောင်းအတည်ပြုရန်နှင့် ခိုးယူခြင်းမှကာကွယ်ရန် hashing ဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားသည်။

Geolocation ကို ဗီဒီယို (သို့မဟုတ်) ရုပ်ပုံများတွင် ဖော်ပြထားသော မျက်မြင်အင်္ဂါရပ်များနှင့် ဂြိုဟ်တုပုံရိပ်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် Google Earth ကဲ့သို့သော အခမဲ့အရင်းအမြစ် အွန်လိုင်းကိရိယာများ၏ အမျိုးမျိုးသောအခင်းအကျင်းများကို

အသုံးပြု၍လုပ်ဆောင်ပါသည်။ Myanmar Witness ၏အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်ရန်နှင့် စိစစ်ပြီးသည်ဟု စာရင်းသွင်းခြင်းမပြုမီ ၎င်းတို့ကိုအဘက်ဘက်မှ အပြန်အလှန်စိစစ်ပြီး ပထဝီဝင်တည်နေရာများ၊ ပုံရိပ်များနှင့်ကိုက်ညီရန် မြင့်မားသော သက်သေအထောက်အထား လိုအပ်ပါသည်။

Chronolocation ကို ပုံမှန်အားဖြင့် ဖြစ်နိုင်သည့် အချိန်ဘောင်အတွက် ခက်ခဲသောအဆုံး ကန့်သတ်ချက်များကို ဆုံးဖြတ်ရန် အသုံးပြုသူထုတ်လုပ်သော အကြောင်းအရာ (UGC) များကို ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်သည်။ ထို့နောက် ၎င်းကို ဆက်စပ်သုံးသပ်ခြင်းပြုလုပ်သည် ဥပမာ၊ အဖြစ်အပျက်များ (သို့မဟုတ်) မြင်နိုင်သော နာရီများ၊ ရာသီဥတုနှင့် အရိပ်များကဲ့သို့ သိထားသော အညွှန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည်။ အရိပ်ထောင့်ကို ပထဝီအနေအထားအရ ဆုံးဖြတ်ပြီး နေ၏ အနေအထားနှင့် အချိန်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ၎င်း၏တိမ်းညွှတ်မှုကို အသုံးပြုသည်။ ၎င်းသည် အမြဲတမ်း မယုံနိုင်လောက်အောင် အတိအကျ မဟုတ်သော်လည်း ဖြစ်နိုင်သော ပြဿနာများကို တွက်ချက်ရန်အတွက် အချိန်ကို လွဲမှားစွာထည့်မတွက်ဘဲ ဖြစ်နိုင်သမျှ အချိန်အတိအကျကို ထည့်သွင်းထားသည်။

သက်သေထွက်ဆိုခြင်း သို့မဟုတ် ပြင်ပအစီရင်ခံခြင်းကဲ့သို့သော မစစ်ဆေးရသေးသော အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်လျှင် အဆိုပါပါဝင်မှုများသည် တိုင်ကြားမှုများဖြစ်ကြောင်း Myanmar Witness မှ သိရှိထားပြီး သီးခြားအတည်ပြုခြင်းမရှိသေးသော်လည်း ၎င်းတို့ ပါဝင်မှုသည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအကြောင်းအရာအဖြစ်ပါဝင်ရန် သက်ဆိုင် နေသေးသည်။ Myanmar Witness သည် ကျင့်ဝတ်စံနှုန်းများအတိုင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အချက်အလက်များ၊ ဆင်ဆာဖြတ်ထားသော ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အချက်အလက်များနှင့် ရုပ်ပုံများကို သင့်လျော်သည့်နေရာတွင် ဖုံးကွယ်ထားခြင်းဖြင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းပြုလုပ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်းစီ၏ လင့်ခ်များကို ဖယ်ရှားကာ ပြောကြားထားသည့်အချက်အလက်များကို လုံခြုံစွာသိမ်းဆည်းထားသည်။ သင့်လျော်သည့်အခါတွင် Myanmar Witness သည် ကျွန်ုပ်တို့၏အစီရင်ခံချက်တွင် ဂရပ်ဖစ်ရုပ်ပုံများကို ဆင်ဆာဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖယ်ရှားပါသည်။

Standard Open Source Intelligence (OSINT)၏ နည်းစနစ်များအပြင် Myanmar Witness သည် မြန်မာနိုင်ငံလေတပ်၏ (MAF) စာရင်းတွင် ၎င်းအမျိုးအစား၏ သိထားသောလေယာဉ် အမှတ်စဉ်များအားလုံးကို ဒေတာဘေ့စ်တစ်ခု တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းက MAF သည် ယခင်က စာရင်းသွင်းထားသည်ထက် Yak-130 များပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်ဖွယ်ရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ အား ကောက်ချက်ချနိုင်စေပါသည်။

ကန့်သတ်ချက်များ

Myanmar Witness မှရရှိသော အချက်အလက်များသည် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော ပဋိပက္ခဒေသမှ ဆင်းသက်လာသောကြောင့် ရွေးချယ်ရေးဘက်လိုက်မှုရှိသည်ဟု

ယူဆပါသည်။ ၎င်းသည် အပ်လုဒ်တင်ခြင်းအတွက် ဂယက်ရိုက်လာမည်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ တရားဝင်ရင်းမြစ်များမှ အချက်အလက်များ မရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် အင်တာနက်ရရှိနိုင်မှု (သို့မဟုတ်) ချို့တဲ့ခြင်းအပါအဝင် အချက်များစွာကြောင့်ဖြစ်သည်။ Myanmar Witness သည် ပွင့်လင်းသောရင်းမြစ်များမှတစ်ဆင့် ဘာသာစကားမျိုးစုံဖြင့် အာရုံစူးစိုက်ပြီး ကျယ်ပြန့်သော ရှာဖွေမှုစကားလုံးများကို အသုံးပြုကာ ဤဘက်လိုက်မှုများကို တတ်နိုင်သမျှ ဖယ်ရှားရန် ကြိုးပမ်းနေပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ပါက ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤဘက်လိုက်မှု၏ သက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရန်နှင့် အရင်းအမြစ်များစွာမှ အချက်အလက်များစွာကို စုဆောင်းရရှိကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ဆိုရှယ်မီဒီယာနှင့် လိုလားသူနှင့် အစိုးရဆန့်ကျင်သော သတင်းမီဒီယာ နှစ်ခုစလုံးကို တတ်နိုင်သမျှ ပါဝင်ပါသည်။

ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုများ

Yak-130 သည် လူနေထူထပ်သော ဒေသများအတွင်း လက်တလော ဖြစ်ပွားနေသော တိုက်ပွဲများတွင် မကြုံစဖူး မကြာခဏဖြန့်ကျက်ချထားမှုများကြောင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် အဓိက စစ်ဂျက်လေယာဉ်များထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ Myanmar Witness သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် Yak-130 ကို အပြုသဘောဖြင့် ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် ပထမဆုံး အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည်။

အစပိုင်းတွင် Yak-130 ကို အဆင့်မြင့်ဂျက်လေယာဉ် လေ့ကျင့်ရေးအရာအဖြစ် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားပြီး တင်ဆောင်နိုင်သောအလေးချိန် 3,000 ကီလိုဂရမ်ရှိသော အပေါ့စားတိုက်ခိုက်ရေးလေယာဉ်အဖြစ် ဈေးကွက်တင်ရောင်းချခဲ့သည်။ ၎င်းကို ရုရှားနိုင်ငံ၊ Irkut Corporation၊ Irkutsk လေကြောင်းစက်ရုံမှ ထုတ်လုပ်သည်။ Myanmar Witness သည် Yak-130s အတွက် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် JSC Rosoboron နှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းချသော ဝယ်ယူမှု သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြောင်း သက်သေအထောက်အထားများ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း လေယာဉ်ခြောက်စီးနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း နောက်ထပ်ခြောက်စင်း လက်ခံရရှိခဲ့သည်။

ပုံ ၁- ပထမနှင့် တတိယပုံများတွင် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၂၁ ရက်က ကယားပြည်နယ် လွိုင်ကော်ဒေသသို့ ပျံသန်းလာသည့် Yak-130 တစ်စီး၏ လျှို့ဝှက်ဗီဒီယိုဖိုင်ကို Free Burma Rangers မှမှူးဝေပြီး Myanmar Witness မှ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသည်။ အလယ်ရုပ်ပုံသည် ရည်ညွှန်းရန်ရည်ရွယ်ချက်အတွက်ဖြစ်သည်။

ပုံ 2- ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် Yak-130 လေယာဉ်ခြောက်စီးအား MAFသို့ ပေးအပ်ခဲ့ကြောင်း သတင်းရရှိပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ရုရှားလေကြောင်းလိုင်း Aviacon Zitotrans ၏ Il-76TD ကုန်တင်လေယာဉ် (မှတ်ပုံတင်နံပါတ် RA-78765) ကို လာအိုနိုင်ငံသို့ Yak-130 လေယာဉ် ပို့ဆောင်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဤလေကြောင်းလိုင်းသည် Yak-130 ကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပို့ဆောင်ရာတွင်လည်း တာဝန်ရှိသည်ဟု Myanmar Witness က သိသယရှိသည်။

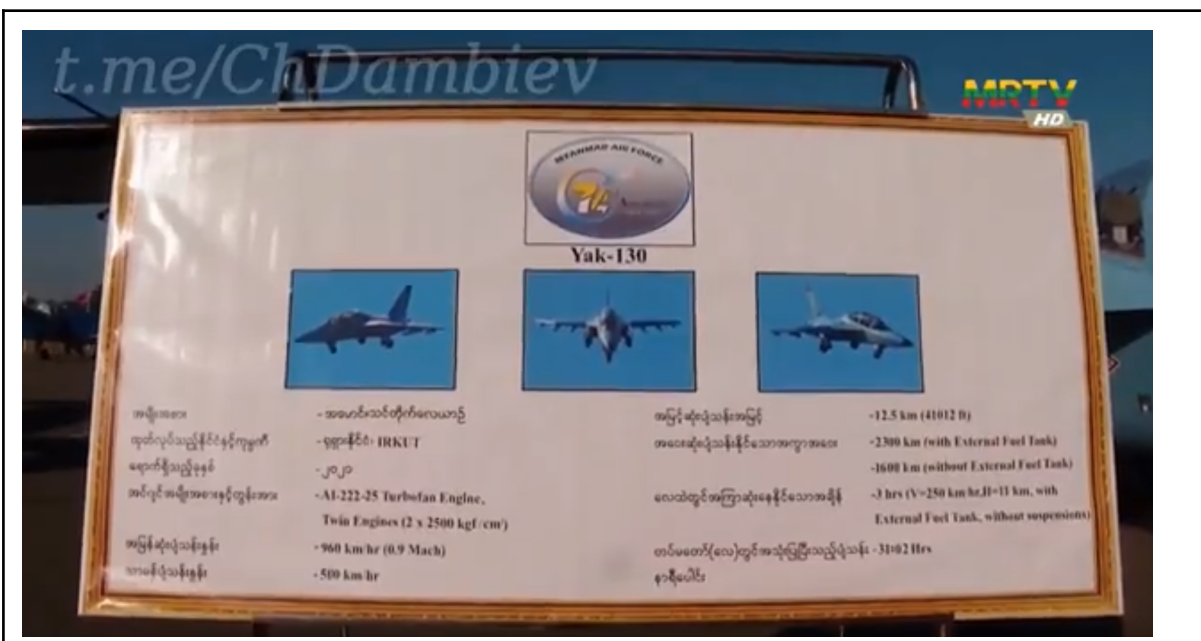
Yak-130 အား လေ့ကျင့်ရေးအတွက် နည်းပညာဖြင့် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားသော်လည်း ရိုးရှင်းသော/ ခက်ခဲသော ရာသီဥတုအခြေအနေတွင် မြေပြင်နှင့်ဝေဟင်ပစ်မှတ်များအား စစ်ဆင်ရေးများတွင် အောင်မြင်စွာအသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်။ လေကြောင်းဖရိမ်တွင် လက်နက်များ ခင်းကျင်းတပ်ဆင်နိုင်သည့် hardpoint ဧရိယာဖြင့် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနေထူထပ်သော နေရာများတွင် လမ်းညွှန်မဲ့ ဒုံးပျံများကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဖြန့်ကျက်ရန် Yak-130 ကို အသုံးပြုခဲ့ကြောင်းဖော်ပြသည့် ဗီဒီယိုဖိုင်ကို Myanmar Witness က မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။

Yak-130 သည် S-13B 122mm Rocket (Penetrator)၊ S-24B 240mm Rocket (Blast Fragmentation) နှင့် S-8KO 80mm Rocket (HEAT) ဒုံးပျံ အမျိုးအစားသုံးမျိုးကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ အထူးစိတ်ဝင်စားစရာမှာ S-8KO ဖြစ်သည်- ဘီလာရစ်လေကြောင်းလိုင်းကို အသုံးပြု၍ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက် စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အနည်းဆုံး အသုတ်တစ်သုတ်ကို ဆားဘီးယားနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့ကြောင်း Myanmar Witness မှ အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် ဆားဘီးယားနိုင်ငံ၏ EU ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အနေအထားအရ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂအပြင် အီးယူသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးအပေါ် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံအာဏာသိမ်းပြီးနောက် တရားဝင် ချုပ်ထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်

၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်လက်နက်ရောင်းချခြင်းပိတ်ပင်မှုကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ S-8 ဒုံးပျံများကို ဌာနေဒေသများက ထုတ်လုပ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း Myanmar Witness က အရိပ်အယောင် မတွေ့ရသေးသဖြင့် S-8 ဒုံးပျံများ အားလုံးကို တင်သွင်းလာဖွယ်ရှိသည်။ ၎င်းတို့ကို တရားဝင်ထောက်ပံ့ပေးခြင်းရှိမရှိ အကဲဖြတ်ရန် နောက်ထပ်စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ လိုအပ်မည်ဖြစ် သည်။

Yak-130 တွင် ၂၃ မီလီမီတာ အမြောက်များကိုလည်း တပ်ဆင်ထားပြီး ဆားဘီးယားနိုင်ငံမှ တတ်နိုင်သမျှ ထောက်ပံ့ပေးသည့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို အသုံးပြုသည်။ Myanmar Witness သည် လက်ရှိအဆိုပါ ဆက်စပ်မှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးနေချိန်တွင် ၁၉၈၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ဆားဘီးယားနိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သည့် တူညီသော ကျည်တောင့်များကို (ဆက်လက်ဖော်ပြသည်) ကို လေးကေကော်မြို့သစ် (လေးကေကော်မြို့သစ်) တွင် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် လေကြောင်းမှ တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် မြေပြင်တွင်တွေ့ရှိခဲ့ရပြီး လေကြောင်းမှ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် အရပ်သား သေဆုံးမှုများနှင့် အိမ်ရာများ ပျက်စီးခဲ့ကြောင်းသိရသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ရုရှားနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံအား Yak-130 နှင့် Su-30 ၏ ပိုမိုအဆင့်မြင့်သော ပို့ကုန်မျိုးကွဲများကို ဆက်လက်ထောက်ပံ့ပေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိ ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ (၇၄) နှစ်မြောက် မြန်မာ့လေတပ် (MAF) အခမ်းအနား၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် မိတ္ထီလာမြို့ (မိတ္ထီလာမြို့) လေတပ်စခန်း၌ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့ပြီး နောက်ထပ် Yak-130 ခြောက်စင်းအား ထပ်မံပေးအပ်ခြင်းဖြင့် အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ပုံ 3- တွစ်တာတွင် တင်ထားသော ဗီဒီယိုတစ်ခုမှ ပုံဖမ်းယူထားပြီး လေယာဉ်အသစ်ကို MAF သို့ပေးအပ်သည့် အစိုးရပိုင်တီဗီထုတ်လွှင့်မှုမှ မူရင်းကိုဖမ်းယူထားသည်။ မူရင်းဗီဒီယိုကို MRTV (မြန်မာ့အသံလွှင့်ဌာန) မှ ထုတ်လွှင့်သည်။

ပုံ 4 Yak-130s ပြသသည့် တူညီသော ဗီဒီယိုမှ စခရင်ကို ဖမ်းယူထားသည်။ လေယာဉ်တစ်ခုစီရှိ ကာဗာအောက်ရှိ နံပါတ်ကို သတိပြုပါ။ သတင်းရင်းမြစ်: MRTV အသံလွှင့်ဌာန

Myanmar Witness သည် မြန်မာ့လေတပ်မှ ဆောင်ရွက်သည့် Yak-130s ၏ ပုံနှင့် ဗီဒီယိုများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး အမြီးတွင် နံပါတ်တပ်ခြင်းလမ်းကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ Yak-130 ၏ အမြီးနံပါတ်များတွင် “18” အစပြုသော နံပါတ်လေးခုပါရှိသည်။ “18XX” သည် လက်ရှိမြန်မာ့စာရင်းတွင်ရှိသော Yak-130 များအားလုံးအတွက်အမည်ပေးခြင်း အစီအစဉ်ဖြစ်နိုင် ဖွယ်ရှိသည်။ လေတပ်၏ အထူးကျွမ်းကျင်သူ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော FlightGlobal မှ ယခင်အစီရင်ခံတင်ပြချက်တွင် MAF ၏စာရင်းတွင် Yak-130 အရေအတွက်စုစုပေါင်းမှာ 18 ဖြစ်သည်။ အမှတ်စဉ်နံပါတ်များအားလုံးကို သတိပြုမိခြင်းမရှိသော်လည်း၊ အမြီးနံပါတ် 1801၊ 1802၊ 1819 နှင့် 1820 တို့ဖြစ်သောကြောင့် MAF ၏စာရင်းတွင် Yak-130 အရေအတွက်အစစ်အမှန်မှာ 20 ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ Yak-130 နှင့် ပတ်သက်သော စိတ်ဝင်စားဖွယ် အရင်းအမြစ်များ

- ၂၈ မေ ၂၀၂၀ မတိုင်မီရက်စွဲမသိရ - Yak-130 ကို တိုက်ခိုက်ရေးတွင်ပါဝင်သည်ဟု ပြောထားသော ပထမဆုံးရရှိနိုင်သည့် ဗီဒီယိုဖိုင်။

ဤဗီဒီယိုဖိုင်ကို Myanmar Witness က လတ်တလောတွင် အတည်မပြုရသေးသော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း တော်လှန်သူများ အား တိုက်ခိုက်သည့် ရိုက်ကူးမှုဟုယူဆရသည်။ ပဲထိန်းမဲ့ဒုံးပျံအများအပြား S-8KOsဟုဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ပစ်ခတ်ခြင်းကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။

- ၁၀ရက် ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၂ - Japan Broadcasting Corporation (NHK) မှ Maxar မှရရှိသော Resolution မြင့်သောဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံများကို Myanmar Witness မှ သီးသန့်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသော Yak-130 ကို မြောက်ဘက်ပြေးလမ်း (17.120503, 96.082530) မှော်ဘီ (မှော်ဘီ) လေတပ်စခန်း၊ ရန်ကုန် (ICAO: VB) တွင် ပြသထားသည်။ ဂျက်လေယာဉ်သည် ၎င်း၏တောင်ပံအောက်တွင် တပ်ဆင်ထားသော ပြင်ပလောင်စာဆီတိုင်ကီများကို သယ်ဆောင်လာပုံပေါ်သည်။ ယင်းက Yak-130 အား အမျိုးအစားမခွဲမီ (သို့မဟုတ်) အပြီးတွင် ချက်ချင်းဓာတ်ပုံရိုက်ခဲ့ကြောင်း ညွှန်ပြနေသည်။ ဤလောင်စာဆီတိုင်ကီများသည် Yak-130 ၏အကွာအဝေးကို ကိလိုမီတာ ၁၆၀၀ မှ ၂၁၀၀ ကိလိုမီတာအထိ တိုးချဲ့ပျံသန်းနိုင်သော PTB-450 နှစ်လုံးဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။

ပုံ ၅: မှော်ဘီလေတပ်စခန်းမှ Yak-130 ကိုပြသသော Maxar မှရရှိသည့် Resolution မြင့်သောဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံများ

Performance (ISA)

Maximum takeoff weight with payload	10,290 kg	22,686 lb
Fuel capacity:		
- internal tanks	1,700 kg	3,748 lb
- external tanks	2 x 450 kg	2 x 992 lb
Maximum combat payload	3,000 kg	6,614 lb
Max range	1,600 km	864 nm
Max range (with 2 external tanks), 12,000 m (39,400 ft)	2,100 km	1,130 nm

ပုံ 6- Yak-130 အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်ဒေတာ။ အရင်းအမြစ်- Yak-130 ဈေးကွက်ရှာဖွေရေးပက်ကေ့

- Yak-130 တွေ့ရှိသည့်နေရာနှင့် အနီးနားရှိအဆောင်ခြောက်ခု (20.166575၊ 94.967130၊ ပုံ 6၊ ဘယ်ဘက်ပုံ) ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် တည်ဆောက်ခဲ့သည် - ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့ Yak-130 ခြောက်ခုကို ပေးပို့ခြင်းမပြုမီဖြစ်သည်။ တစ်လထက်နည်းသော အချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသုံးသပ်ချက်သည် Google Earth ရုပ်ပုံများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းဖြင့် ရေးဆွဲထားသည်။ ဤအမိုးအကာများသည် မန္တလေး (မန္တလေး) လေတပ်စခန်း (21.682378၊ 95.985175၊ ပုံ 6၊ ညာဘက်ပုံ) နှင့် Yak-130 များ တပ်စွဲထားသည်ဟု သိရှိရသော မန္တလေး(မန္တလေး)လေတပ်စခန်းရှိ ဒီဇိုင်းနှင့်အတိုင်း အတာ တူညီပုံရသည်။

ပုံ 6- မှော်ဘီလေတပ်စခန်း (ဘယ်) နှင့် မန္တလေးလေတပ်စခန်း (ညာဘက်) တွင် လေယာဉ်ရုံများပြသထားသည့် Google Earth ပုံ

- ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈ ရက် ၂၀၂၂ - မှော်ဘီ (မှော်ဘီ) လေတပ်ဌာနချုပ်အနီးနားတွင် ဗုံးတစ်လုံးပေါက်ကွဲခဲ့ရာ Yak-130 လေယာဉ်နှစ်စင်း (အမြီးနံပါတ် 1802 နှင့် 1803 ဟုယူဆရ) ပျက်စီးခဲ့သည်။ အဆိုပါ တိုက်ခိုက်မှုကို ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့

(PDF - Yangon) မှ လေတပ်သားများ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်ရသည်။

- ၂၀၂၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၂ - Free Burma Rangers မှ ရရှိသော လျှို့ဝှက်ဗီဒီယိုဖိုင်တွင် Myanmar Witness မှ သီးသန့်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရာတွင် ကယားပြည်နယ် လွိုင်ကော်မြို့အနောက်ဘက် နမ့်မယ်ခုံ (နန်းမယ်ခုံ) စစ်ဆင်ရေးတွင် Yak-130 သည် အနည်းဆုံး Yak-130 ၁စီး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ဟု ဖော်ပြထားသည်။
- ၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့ နေပြည်တော် (နေပြည်တော်) တွင် ပြုလုပ်သည့် (၇၇) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားတွင် Yak-130 အမျိုးအစား ငါးစင်းသည် ပျံတက်သွားသည်ကိုတွေ့ရပြီး နောက်ထပ် Yak-130 နှစ်စီး (အနီရောင်ဖြင့်ဖော်ပြ ထားသော) တရုတ်လုပ် ၃-စီး၊ K-8s (အပြာရောင်ဖြင့်ဖော်ပြထားသည်)။ အဆိုပါ ချီတက်ပွဲသည် ၎င်းတို့၏သမိုင်းတွင် အကောင်းဆုံးနှင့် တန်ဖိုးအကြီးဆုံး လက်နက်များကို ကမ္ဘာသို့ပြသရန် တပ်မတော်မှ အသုံးပြုခဲ့သည်။

ပုံ 7- (၇၇) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားမှ Yak-130 နှင့် K-8 များကို ပြသထားသည်။ အရင်းအမြစ်- ဘယ်ဘက်ရှိ MAF ချီတက်ပွဲ၏ တိုက်ရိုက်ဗီဒီယိုမှ ရုပ်ပုံများ၊ Dubai Airshow (ညာဘက်) မှ ဗီဒီယိုများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားသည်။

- ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (KNLA) မှ Cobra Column ဟု အမည်ပေးထားသော Facebook တွင် Cobra Column နှင့် Myanmar Witness မှ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသော လေးကေ့ကော်မြို့သစ် (လေးကေ့ကော်မြို့သစ်) တွင် တိုက်ခိုက်ရေးမစ်ရှင်တစ်ခုအတွင်း ပျံတက်နေသော Yak-130 ကို ပြသထားသည်။ သတင်းဖော်ပြချက်များအရ အဆိုပါလေယာဉ်ကို Mig-29 အဖြစ် လွှဲပြောင်းခွဲခြားသတ်မှတ်ထားကြောင်း သတိပြုရန် အရေးကြီးသည်။

အသံသည် ပေါက်ကွဲသံများနှင့် သေနတ်သံများကို သရုပ်ဖော်ထားပြီး ဗီဒီယို၏ အစောပိုင်းစက္ကန့်များတွင် Yak-130 ၏ အတောင်ပံများနောက်မှ မီးခိုးမည်းများ ထွက်လာသည်ကို ပြသနေပါသည်။ ဤသည်မှာ အောက်ခံပေါ့များမှ ပစ်လွှတ်သော ပဲ့ထိန်းမဲ့ဒုံးပျံများဖြစ်သည်။

ပုံ 8- လေးကေကော်ကို တိုက်ခိုက်ရေးမစ်ရှင်အတွင်း ထိပ်မှ Yak-130 ကိုပြသရန် အကဲဖြတ်ထားသည့် Facebook ဗီဒီယိုမှ ပုံရိပ်များ။ ဤဗီဒီယိုမှ ရုပ်ပုံများကို Yak-130 ၏ ဤရည်ညွှန်းဗီဒီယိုမှ ရုပ်ပုံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားသည်။

- ၁၁ရက် ဧပြီလ ၂၀၂၂ - Cobra Column သည် Myanmar Witness မှ Yak-130 အဖြစ်သတ်မှတ်ထားသော ကြည်လင်ပြတ်သားသည့်ပုံရိပ်ကိုလည်း မျှဝေခဲ့သည်။ အဆိုပါ ဓာတ်ပုံသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့အစောပိုင်းတွင် စစ်ရေးစစ်ဆင်ရေးတစ်ခုတွင် ပါဝင်နေသည့် လေယာဉ်ကို ပုံဖော်ထားသည်ဟု ယူဆရသည်။

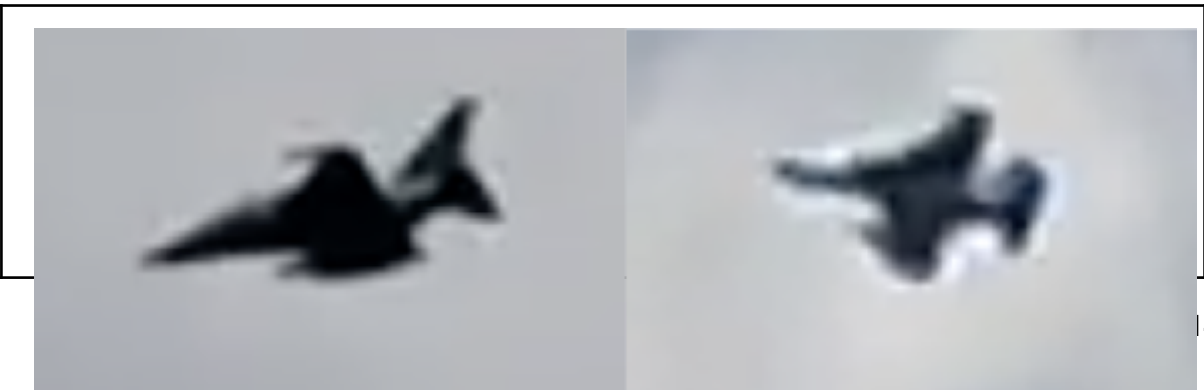
ပုံ 9- KNLA (ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်) အဖွဲ့ဖြစ်သည့် *The Cobra Column* မှ ရိုက်ကူးထားသော ဓာတ်ပုံသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့၊ စစ်ဆင်ရေးတွင် ပါဝင်သည့် Yak-130 ကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

- ၁၂ရက် ဧပြီလ ၂၀၂၂ - အလားတူ KNLA အဖွဲ့မှတင်ထားသော နောက်တနေ့မှပုံများ သည်မြေပြင်ပေါ်တွင်စုဆောင်းထားသော 23mm ခဲယမ်းမီးကျောက်များကိုပြသခဲ့သည်။ အဆိုပါအပိုင်းများကို ဆားဘီးယားနိုင်ငံတွင် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်နိုင်သည် - ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီ၏ အတိုကောက်၊ ထုတ်လုပ်သည့်နှစ်နှင့် လုပ်ရည်ကိုင်ရည်တို့ကို ညွှန်ပြသည့် ယမ်းတောင့်တံဆိပ်များကို အခြေခံ၍ ဆားဘီးယားနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟုသံသယရှိသည်။ Yak-130 သည် ၂၃ မီလီမီတာ အမြောက် တပ်ဆင်ထားသော MAF စာရင်းတွင်ရှိသော တစ်ခုတည်းသောလေယာဉ်မဟုတ်ပါ။

ပုံ 10- Cobra Column မှ တင်ထားသော ၂၃ မီလီမီတာ အသုံးပြုထားသော ဘူးခွံများ (အရင်းအမြစ်) ကိုပြသထားသည့်ပုံ။ (Source)

- ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၁၈ ရက်နေ့ - မြဝတီ (မြဝတီတောင်ဘက်) သေ့ဘောဘိုးကျေးရွာ အနီးတွင် ၎င်း၏ ၂၃ မီမ အမြောက်နှင့် ပဲ့ထိန်းဒုံးပျံများကို ပစ်ခတ်နေသည့် Yak-130 ၏ ဗီဒီယိုဖိုင်။ Myanmar Witness သည် ယခုတိုက်ခိုက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး သတင်းအချက် အလတ်များကို စုဆောင်းနေဆဲဖြစ်သော်လည်း KNLA တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် သေ့ဘောဘိုးကျေးရွာ (သေ့ဘောဘိုးကျေးရွာ) တပ်စခန်းအား တိုက်ခိုက်ခြင်းအား တုံ့ပြန်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ ဤသည်မှာ Myanmar Witness က တွေ့ရှိခဲ့ရသည့် Yak-130 ၏တိုက်ခိုက်မှုစွမ်းရည်၏ အပြည့်စုံဆုံးဗီဒီယိုဖြစ်သည်။ မတူညီသော လေယာဉ်ပ လက်ဖောင်းများစွာပါဝင်သည့် ညှိနှိုင်းဝေဟင်မှ မြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုကို ပြသထားသည်။ တိုက်ခိုက်မှုအတွင်း တပ်မတော်သည် ATR-42 (စိစစ်တွေ့ရှိရပြီး ကင်းထောက် လည်ပတ်နေသည်ဟုယူဆရ)၊ K-8 နှစ်စင်း (အတည်ပြုပြီး၊ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှု ပြုလုပ်ဖွယ်ရှိသည်)၊ အနည်းဆုံး Mi-35 တိုက်ခိုက်ရေး ရဟတ်ယာဉ်တစ်စင်း (စိစစ်ပြီး လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှု လုပ်ဆောင်နေသည်)၊ MiG-29 (အတည်မပြုရသေးသော၊ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများလုပ်ဆောင်နိုင်သည်) နှင့် CH-3 RPAS ကိုလည်းအသုံးပြုခဲ့သည် (အတည်မပြုရသေးသော၊ ကင်းထောက်ဖြစ်နိုင်သည်) ဟု ဆိုထားသည်။

ပုံ 11: Yak-130 မြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုလုပ်စဉ် (Source)

- ၃၀ရက် မေလ ၂၀၂၂ - S-8 ပဲ့ထိန်းမဲ့ ဝေဟင်ပစ်ဒုံးပျံများ၏ အကြောင်းအကျန်များအဖြစ် Myanmar Witness က သတ်မှတ်ခဲ့သည့် အပိုင်းအစအမြောက်အများကို မျှဝေထားသည့် ဓာတ်ပုံများ။ ဓာတ်ပုံများတွင် ရိုက်ကူးထားသော အခြားသော ဝေဟင်ပစ် ဒဲယမ်းများနှင့်အတူ ဒုံးကျည်များကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်က စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး; (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး) တွင် လေယာဉ်သုံးစင်းက တိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်က အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ သို့သော် Yak-130 သည် S-8 ဒုံးပျံများ တပ်ဆင်ထားသော MAF အသုံးပြုသော တစ်ခုတည်းသော လေယာဉ်မဟုတ်ပါ။

ပုံ 12- ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ PDF စခန်းတစ်ခုအား ပစ်ခတ်သည်ဟု ဆိုသော S-8 ဒုံးပျံများ၏ အကြောင်းအကျန်များနှင့် အကဲဖြတ်ထားသော ဘယ်ညာပုံများကို ကိုးကားဖော်ပြထားသည်။ (Source) S-8 လမ်းညွှန်မဲ့ ဒုံးပျံများ၏ အကိုးအကားပုံများ

- အတည်မပြုရသေးသော လေယာဉ်စောင့်ကြည့်ရေးလမ်းကြောင်းများတွင် မျှဝေထားသော အချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ Yak-130 နှစ်စင်းအား မှော်ဘီ (မှော်ဘီ) လေတပ်စခန်းမှ ဖြန့်ကျက်ထားသည်ဟု ယူဆရသည်။

- ၂၇-၁၈ရက် ဇွန်လ ၂၀၂၂ - ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့တွင် KNLA အဖွဲ့ Cobra Column မှ ဗီဒီယိုနှစ်ခုကို Facebook တွင် တင်ခဲ့ပြီး ဇွန်လ ၂၇ ရက်နှင့် ၂၈ ရက်တို့တွင် ရိုက်ကူးခဲ့သည်ဟု ပြောထားသည်။ Khit Thit Media မှ မျှဝေထားသည့် ပထမဗီဒီယိုတွင် အနည်းဆုံး Yak-130 တစ်စီးသည် ဖြတ်သန်းမှု နှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ကာ မြေပြင်သို့ ဦးတည်မထားသော ဒုံးပျံအများအပြား ပစ်လွှတ်ခြင်းကို ပြသထားသည် (ပုံ 13)။ ဒုတိယဗီဒီယိုတွင် အနည်းဆုံး Yak-130 တစ်စီးသည် အနည်းဆုံး ဖြတ်သွားငါးခုနှင့် လမ်းညွှန်မပြနိုင်သော ဒုံးပျံ ၁၈ လုံးခန့်ကို ပစ်ခတ်နေသည်ကို ပြသထားသည်။ ကရင်ပြည်နယ် မြဝတီမြို့နယ် (မြဝတီမြို့နယ်) တောင်ဘက်တွင် လေကြောင်းမှ တိုက်ခိုက်မှု ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ Myanmar Witness သည် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်မှ မိတာ ၂၀၀ အကွာတွင် (၁၆.၂၉၁၉၈၆၊ ၉၈.၆၆၄၀၆၉) တစ်နေရာတည်းမှ ရိုက်ကူးထားသည့် ဗီဒီယိုနှစ်ခုကို နေရာဒေသအလိုက် ရှာဖွေနိုင်ခဲ့သည်။ Myanmar Witness သည် ယခင်က တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အစီရင်ခံစာ အများအပြားနှင့် ယင်းဒေသမှ ဆင်းသက်လာသော စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည် အများအပြား၏ သက်သေ အထောက်အထားများကို ယခင်ကမြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။
- ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့အထိ မြန်မာစစ်တပ်မှ Yak-130 ကိုဖြန့်ကျက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် မကြာသေးမီကပါဝင်မှုဖြစ်သည်။

ပုံ 13- အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ပထမဗီဒီယိုမှ ရုပ်ပုံနှစ်ပုံ၊ မြေပြင်သို့ ဦးတည်မထားသော ဒုံးပျံများကို ပစ်လွှတ်ပြီးနောက် Yak-130 ၏ ရုပ်ပုံ (Source)

ပုံ 14- မြေပြင်သို့ ဦးတည်မထားသော ဒုံးပျံများကို ပစ်လွှတ်နေသည့် Yak-130 ၏ ဗီဒီယိုမှ ရုပ်ပုံများ။
ဗီဒီယိုကို 16.291986၊ 98.664069 သို့ Geolocation ပြုလုပ်ထားသည်။ ([Source](#))

ပုံ 15- မြေပြင်ဆီသို့ ဦးတည်မထားသော ဒုံးပျံများကို ပစ်လွှတ်နေသည့် Yak-130 ၏ ဗီဒီယိုမှ ပုံရိပ်များ။ ဗီဒီယိုကို 16.291986၊ 98.664069 သို့ Geolocation ပြုလုပ်ထားသည်။ (Source)

နိဂုံးချုပ်

Myanmar Witness သည် မှတ်တမ်းတင်ထားသော မြေပြင်တိုက်ခိုက်နိုင်မှုစွမ်းရည်ရှိသော ရှုပ်ထွေးပေလီသော ရုရှားနိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သည့် ခုနှစ်ခုပါ လေ့ကျင့်ရေးဂျက်လေယာဉ် Yak-130 ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထပ်ခါတလဲလဲ ဖြန့်ကျက်ထပ်ပျံသန်းကြောင်း အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဤစုံစမ်း စစ်ဆေးမှုအတွင်း ယုံကြည်ရလောက်သော အစီရင်ခံစာများနှင့် ပထဝီဝင်တည်နေရာများသည် လူနေထူထပ်သော အရပ်ဘက်ဒေသများတွင် Yak-130 အသုံးပြုမှုကို ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အာဏာသိမ်းပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လကုန်အထိ အခြေအနေကို Myanmar Witness က စောင့်ကြည့်ခဲ့ပြီး နောက်ထပ် Yak-130 ဂျက်လေယာဉ် ခြောက်စင်း ပေးပို့ခဲ့ကြောင်း ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းသည် Myanmar Witness မှ ဆက်လက် စောင့်ကြည့်ရမည့် စိုးရိမ်စရာတိုးတက်လာမှုဖြစ်သည်။ အကြမ်းဖက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွား နေကာ မြန်မာနှင့် ရုရှားကြား ဆက်ဆံရေး ခိုင်မာအားကောင်းလာသည်နှင့်အမျှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၀ ရက်နေ့မှ စတင်ကာ မော်စကိုမြို့သို့ နောက်ဆုံးသွားရောက်ခဲ့သည့် မြန်မာစစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၏ ခရီးစဉ်အတွင်း ရုရှားလုပ် Yak-130 လေယာဉ်များကို မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ဘက်ဒေသများတွင် ဆက်လက်အသုံးပြုနေသည်ကို ဆက်လက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

အတိုကောက်များစာရင်း

- Internally Displaced Persons - IDPs ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ
- Karen National Liberation Army - KNLA ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်

- Myanmar Air Force - MAF မြန်မာ့လေတပ်
- Open Source Intelligence - OSINT ပွင့်လင်းရင်းမြစ်ထောက်လှမ်းရေး
- People's Defence Force - PDF ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့
- User Generated Content - UGC အသုံးပြုသူဖန်တီးထားသော အကြောင်းအရာ